АСОЦІАЦІЯ
ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК
УКРАЇНИ

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ "ЗАХИСТ" НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ №1 НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Київ 2018

Результати моніторингу юридичної клініки "Захист" Навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ / авт.кол.; узагальнення М. Цип'ящук. – Київ: Асоціація юридичних клінік України, 2018.– 32 с.

Дати моніторингу: 07-09.11.2018р.

Моніторингова група (авторський колектив):

- **Марія Цип'ящук**, викладачка Інституту права ім. І.Малиновського Національного університету "Острозька академія", членкиня правління Асоціації юридичних клінік України;
- **Юлія Матвєєва**, член правління Асоціації юридичних клінік України, завідувач начальної лабораторії "Правнича клініка" Національного університету "Києво-Могилянська академія";
- **Іван Шемелинець**, керівник експертної групи з правової освіти Директорату з прав людини, доступу до правосуддя та правової обізнаності Міністерства юстиції України.

Моніторинговий інструмент: Інструмент оцінювання стандартної якості діяльності юридичних клінік України.

Моніторинги юридичних клінік проводяться Асоціацією юридичних клінік України у партнерстві з ВБО "Українська фундація правової допомоги", за підтримки Міжнародного фонду "Відродження" в рамках реалізації проекту "Розвиток інституційної спроможності Асоціації / мережі юридичних клінік України."

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЮРИДИЧНУ КЛІНІКУ

Юридична клініка “Захист” Навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ неофіційно почала діяти в 2010 році за ініціативою активних курсантів та підтримки співробітників Академії, а 22 грудня 2014 року Наказом № 1967 ректора Національної академії внутрішніх справ було затверджене Типове положення про юридичну клініку НАВС. Юридичні клініки визначені структурними підрозділами академії, який – однак, діє на громадських засадах.

На час моніторингу ЮК “Захист” є однією з чотирьох юридичних клінік, які діють при цьому закладі. Сама академія має подвійне підпорядкування – Міністерству освіти і науки України та Міністерству внутрішніх справ, що зумовлює специфіку як навчальних планів професійної підготовки, форми навчання курсантів, так і функціонування юридичних клінік в цілому.

Як правило, курсанти академії внутрішніх справ мають значно більше навантаження, у порівнянні зі студентами “цивільних” ЗВО, адже – окрім самого навчання, їх залучають до нарядів, виконання службових нарядів тощо. Разом з тим, чимало курсантів, які є консультантами юридичної клініки, мають здобутки у різноманітних сферах: науковій діяльності, є призерами правничих конкурсів, в тому числі й Всеукраїнської Олімпіади юридичних клінік з консультування клієнтів, спортивних та культурних змагань тощо. Окрім того, вони беруть активну участь у різноманітних правозахисних заходах.

Безспірною особливістю юридичної клініки “Захист” є провадження надзвичайно активної правопросвітньої діяльності. Юрклініка має налагоджену співпрацю із багатьма київськими школами, місцевим центром безоплатної правової допомоги, центром сім’ї при місцеві держадміністрації тощо. При цьому, практикуються альтернативні форми провопросвіти: уроки “Street Law”, проведення брейн-рингів на правову тематику, публікації у локальних та всеукраїнських виданнях, запис та розповсюдження відеоматеріалів та ін.

АНКЕТА ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ
ЗА ПОПЕРЕДНІЙ ПОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ РІК (2016)[1]

Юридична клініка "Захист"
навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Рік заснування юридичної клініки	2010	
Організаційно-правова форма юридичної клініки	структурний підрозділ ВНЗ без штату	
Контактні дані юридичної клініки: 1) адреса (у т.ч. адреса приймальні) 2) телефон 3) електронна пошта 4) сайт ЮК або сторінки ЮК на сайті ВНЗ, у соцмережах 5) відповідальна особа	1. м. Київ, Народного Ополчення, 9	
	2. 0677803758	
	3. tsiyprik@ukr.net, navs.zahyst.legalclinic@gmail.com	
	4. naiau.kiev.ua/nnipfpskm	
	5. Цюприк Наталія Олександрівна, керівник юридичної клініки	
Кількість залучених викладачів (в т.ч. практиків) та студентів	1. Викладачів	7
	2. Студентів	37
Показники роботи юридичної клініки у 2016 році	1. Надання правової допомоги:	
	а) надання інформації чи контактів щодо правової допомоги	31
	б) юридичне консультування	24
	в) підготовка правових несудових документів	7
	г) підготовка процесуально-правових документів	2
	д) представництво інтересів в судах та інших органах	-
	2. Правова просвіта:	
	а) публічні виступи (лекції, презентації, зустрічі тощо)	80
	б) інтерактивні заняття (практичне право / streetlaw)	37
	в) медіа правова просвіта (інфо у ЗМІ, фільми тощо)	40
Галузі надання правової допомоги	лише окремі галузі: цивільне та кримінальне право	
Ведення обліку консультацій	журнал	
Викладання спецкурсу юридичної клінічної освіти	заняття поза навчальним планом	
Як співвідноситься робота в юридичній клініці з практикою студентів	не розглядається як спосіб проходження практики	

[1] На час проведення моніторингу (листопад 2018 року) – контактна інформація про юридичну клініку “Захист” ННІ №1 НАВС оновлена.

МОНІТОРИНГ ЗА НАПРЯМАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ

І. ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ

1. Функціонування юридичної клініки в якості структурного підрозділу ВНЗ

Відповідно до п.1.4.11 Типового положення про юридичну клініку Національної академії внутрішніх справ, затвердженого Наказом № 1967 ректора НАВСУ від 22 грудня 2014 року, юридичні клініка – це структурний підрозділ, що діє на громадських засадах. Кожна окрема юридична клініка діє автономно. Юридична клініка "Захист" відповідно до зазначеного положення також діє на громадських засадах. Однак відповідно до Наказу ректора НАВС № 1967 від 25.11.2017 р. "Про призначення керівників та викладачів-кураторів юридичних клінік академії" до роботи ЮК "Захист" призначено керівником Цюприк Наталію Олександрівну та 24 викладачі-куратори. Разом з тим, моніторинг показав, що реально до роботи юрклініки залучені 6 викладачів, які здійснюють перевірку консультацій, правопросвітніх матеріалів, публікацій, підготовлених студентами. Також, такі викладачі проводять спільно зі студентами заходи з правової просвіти населення.

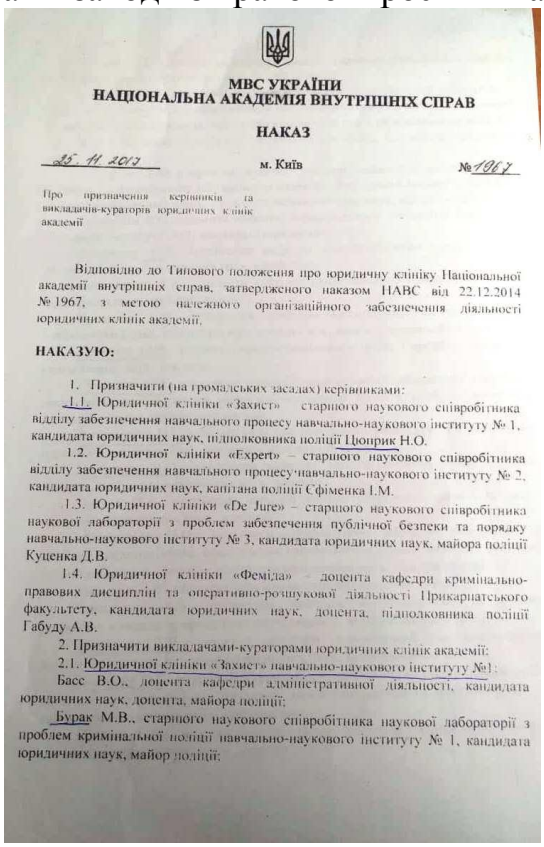

МВС УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

НАКАЗ

25. 11. 2017 м. Київ № 1967

Про призначення керівників та викладачів-кураторів юридичних клінік академії

Відповідно до Типового положення про юридичну клініку Національної академії внутрішніх справ, затвердженого наказом НАВС від 22.12.2014 № 1967, з метою належного організаційного забезпечення діяльності юридичних клінік академії,

НАКАЗУЮ:

1. Призначити (на громадських засадах) керівниками:
1.1. Юридичної клініки «Захист» старшого наукового співробітника відділу забезпечення навчального процесу навчально-наукового інституту № 1, кандидата юридичних наук, підполковника поліції Цюприк Н.О.
1.2. Юридичної клініки «Expert» – старшого наукового співробітника відділу забезпечення навчального процесу навчально-наукового інституту № 2, кандидата юридичних наук, капітана поліції Сфіменка І.М.
1.3. Юридичної клініки «De Jure» – старшого наукового співробітника наукової лабораторії з проблем забезпечення публічної безпеки та порядку навчально-наукового інституту № 3, кандидата юридичних наук, майора поліції Куценка Д.В.
1.4. Юридичної клініки «Феміда» – доцента кафедри кримінально-правових дисциплін та оперативно-розшукової діяльності Прикарпатського факультету, кандидата юридичних наук, доцента, підполковника поліції Габуду А.В.
2. Призначити викладачами-кураторами юридичних клінік академії:
2.1. Юридичної клініки «Захист» навчально-наукового інституту №1:
Басс В.О., доцента кафедри адміністративної діяльності, кандидата юридичних наук, доцента, майора поліції;
Бурак М.В., старшого наукового співробітника наукової лабораторії з проблем кримінальної поліції навчально-наукового інституту № 1, кандидата юридичних наук, майор поліції;

Фото 1
Наказ ректора *НАВС № 1967 від 25.11.2017 р. "Про призначення керівників та викладачів-кураторів юридичних клінік академії"*

Як слідує із наступних критеріїв даного розділу, юридичні клініки, в т.ч. й ЮК "Захист", інтегровані у структуру академії (затверджені положення про юридичні клініки, відображення та регулярне оновлення інформації про юридичної клініки на сайті Інституту, при якому функціонує ЮК, фактичне і хороше матеріальне забезпечення юридичної клініки – приміщеннями,

орг.технікою, витратними матеріалами, включення заходів ЮК до щомісячних планів ректора університету та ін.).

Разом з тим, монітори відзначають, що структурний підрозділ не є закріпленим у штатному розписі закладу вищої освіти, а тому даний індикатор не може бути оцінений у три бали.

Відповідно до Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України, затвердженого Наказом МОН від 03.08.2006 р. №592 та п.2) ч.7 ст. 33 Закону України "Про вищу освіту" юридична клініка повинна діяти у тих закладах вищої освіти, які здійснюють професійну підготовку майбутніх правників. Обов'язок по забезпеченню такої діяльності – кадрової, організаційної, матеріально-технічної і т.і. покладається на сам університет.

Рекомендації:

1. системно переглянути підхід до визначення статусу юридичних клінік НАВС, як структурного підрозділу академії зі сталим штатним забезпеченням;

2. розглянути можливість спеціалізацій юридичних клінік НАВС із врахуванням специфіки напрямків професійної підготовки курсантів. Актуальними питаннями, з якими можуть працювати ЮК в системі МВС є, наприклад: взаємодія населення з представниками правоохоронних органів, протидія насильству в сім'ї, протидія дискримінації, права затриманих, підозрюваних, підсудних та засуджених, охорона громадського порядку, гарантії діяльності співробітників органів внутрішніх справ та членів їх сімей, в т.ч. – трудових, соціальних та тих, хто виконував обов'язки в зоні бойових дій тощо.

В даному контексті доцільно розглянути співпрацю із Управлінням забезпечення прав людини в поліцейській діяльності, правозахисними громадськими організаціями, такими як: Українська Гельсінська спілка з прав людини, Центр інформації про права людини, Україна без тортур, Асоціацією українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів (УМДПЛ) та ін.

Зараховано 1 бал з 3 можливих

2. Штатний розпис юридичної клініки

Документами, які підтверджують залучення співробітників Навчально-наукового інституту №1 НАВС до функцій, пов'язаних із діяльністю юридичної клініки, є затверджені Директором Інституту 06.09.2018 р. Функціональні обов'язки. До прикладу, старший науковий співробітник відділу забезпечення навчального процесу "*планує та координує роботу юридичної клініки інституту, забезпечує її керівництво*"; серед обов'язків старшого наукового співробітника наукової лабораторії з проблем досудового розслідування визначено "*здійснення перевірки підготовлених студентами-консультантами юридичної клініки консультацій, надання допомоги у проведенні просвітніх та профорієнтаційних заходів, проведення додаткових занять з клініцистами*";

Залученість викладачів-кураторів до роботи юридичної клініки теж визначено відповідно функціональними обов'язками, затвердженими завідувачам відповідних кафедр, наприклад – Функціональними обов'язками професора кафедри конституційного права та прав людини, затверджених завідувачем кафедри 08.09.2018 р. встановлено обов'язок "*бути куратором юридичної клініки, надавати необхідну методичну і теоретичну підтримку студентам-консультантам*".

Подібні документи підтверджують функціональні обов'язки усіх дев'ятьох залучених до роботи ЮК викладачів-кураторів.

Виконання обов'язків керівника юридичної клініки окремо не оплачується. Проте, оскільки грошове забезпечення співробітників академії складається із посадового окладу та доплат (премій) за виконання функціональних обов'язків – робота в клініці, як частина таких функціональних обовзків, вочевидь, впливає на обсяг такого преміювання. Тим не менше, незрозумілий ані обсяг роботи в юрклініці, який включається до обліку праці, ані розмір оплати за таку роботу, якщо оплата здійснюється.

Рекомендація:

розглянути можливість внесення змін до штатного розпису НАВС та доповнити його посадами для укомплектування штату юридичної клініки таким чином, щоб забезпечити її стале та ефективне функціонування. Оптимальним є такий штат юридичної клініки, укомплектований посадами: 1) керівника; 2) координатора / заступника керівника); 3) методиста / адміністратора / лаборанта юридичної клініки.

Альтернативно, можна чіткіше визначити обсяг зайнятості співробітників у роботі юридичної клініки, конкретизувати та розподілити обов'язки між різними працівниками таким чином, щоб у сукупності ці обов'язки забезпечували функціонали названих посад. Також, особи, залучені до роботи юрклініки повинні володіти зрозумілою інформацію про обсяг оплати за виконання таких обов'язків.

Зараховано 1 бал з 3 можливих

3. Залучення до роботи в юридичній клініці викладачів-кураторів та компетенція залучених осіб

3.1. Викладачі-куратори

Як зазначалось раніше, з аналізу матеріалів правопросвітньої діяльності та юридичного консультування випливає, що до роботи ЮК фактично залучено керівника та 6 викладачів-кураторів. Рішеннями Вченої ради ННІ № 1 від 27 вересня 2017 року (Протокол №1) та 13 вересня 2018 року (протокол № 07/4) затверджено 34 та 27 студентів-консультантів ЮК "Захист" відповідно. Таким чином, кількість студентів на одного викладача складає 4.5 – 5.6. Це свідчить про дотримання оптимального співвідношення кількості викладачів до кількості студентів (2:15) та навіть залученість більшої кількості викладачів-кураторів, що дає можливість додати 1 додатковий бал (відповідно до п.3.1. Інструменту моніторингу).

Зараховано 2 бали з 2 можливих

3.2. Юристи-практики

Під час моніторингу не вдалося знайти документальне підтвердження того, що юристи-практики залучаються до роботи юридичної клініки в якості одноосібних керівників наданих консультацій. Також це підтвердилося поясненнями керівника юридичної клініки.

Рекомендація:

пропонується залучати практикуючих юристів до роботи юридичної клініки та відображати перевірку такими юристами консультацій студентів у документації з консультування (бланках наданих консультацій, журналі консультацій тощо).

Бали не зараховано

3.3. Штатний персонал та викладачі-куратори спеціалізуються на тематиці діяльності юридичних клінік:

3.3.1. Керівник юридичної клініки брала участь у наступних заходах підвищення кваліфікації:

- Тренінг ОБСЄ/БДІПЛ для тренерів із підвищення ефективності реагування поліції на гендерне насильство (1-2 грудня 2016 р.);
- Літня Школа з юридичної клінічної освіти (3-5 липня 2018 р, м. Вижниця, Чернівецька обл.);

Викладачі-куратори:

Камінська Н.В.:

– Тренінг "Протидія навмисному неналежному поводженню в світлі ЄКПЛ", 20-21 грудня 2017 р.

– Тренінг Координатора проектів ОБСЄ в Україні "Жінки. Мир. Безпека. Гендерні аспекти конфліктів", 3-4 вересня 2018 р.;

Осетрова О.С.:

– Курс навчання, організований офісом Ради Європи в Україні "Забезпечення прав людини в поліцейській діяльності", 10 травня – 2 червня 2017 р.;

Литвинчук О.І.:

– Тренінг "Протидія навмисному неналежному поводженню в світлі ЄКПЛ", 20-21 грудня 2017 р.

Участь персоналу ЮК у даних заходах підтверджена наданими моніторам для ознайомлення сертифікатами.

Слід відзначити належний рівень підвищення кваліфікації керівником та залученими викладачами-кураторами.

Зараховано 3 бал з 3 можливих

3.3.2. Аналіз науково-дослідницької діяльності викладачів-кураторів юридичної клініки продемонстрував досить високу публікаційну активність залучених фахівців у правозахисній тематиці. Особливо слід відмітити значну

кількість наукових публікацій у викладачів-кураторів: професора Камінської Н.В., ст.наукового співробітника Бурак М.В., доцента Миронюк Т.В.

Зокрема:

Камінська Н.В. Конституційні гарантії захисту прав і свобод людини і громадянина від корупційних проявів. // Науковий вісник НАВС. 2017, № 2.

Забезпечення гендерної рівності: проблеми теорії та практики навчальний посібник/ за ред. професора Наталії Камінської. Київ, 2018. 160 с.

Бурак М.В. Забезпечення прав і соціальних гарантій осіб, постраждалих від конфлікту на Сході України. Сучасний конституціоналізм: проблеми теорії та практики: матеріали наукового семінару. – Львів, 2016, с. 44 – 46.

Бурак М.В. Незадовільний рівень соціального захисту військовослужбовців як загроза національній безпеці України. – ХНУВС, 2018. – С. 142 – 145.

Миронюк Т.В. Проблемні питання запобігання гендерному насильству в Україні / Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення. Матеріали міжвузівського науково-практичного круглого столу. – Нац.акад.внутр.справ, 2018. – С.43 – 46.

Миронюк Т.В. Щодо правового статусу засуджених неповнолітніх до позбавлення волі // Актуальні питання застосування кримінально-виконавчого законодавства: матеріали круглого столу (18 березня 2015 р.). – К. – 2015. – С. 117 – 119.

Зараховано 3 бали з 3 можливих

4. Матеріально-технічне забезпечення юридичної клініки

4.1. На час моніторингу юридична клініка забезпечена двома приміщеннями у Центральному корпусі Національної академії внутрішніх справ – кабінетом на 9-му поверсі, який умовно можна назвати адміністративним (має три функціональні блоки для одночасної роботи співробітників ЮК, в тому числі і консультантів), та приміщенням (із прилеглими кімнатами), в якому проводиться прийом клієнтів у визначені дні.

Робочі місця в юридичній клініці "Захист" НАВС

Адміністративне приміщення ЮК "Захист" НАВС

(9 поверх, Центральний корпус)

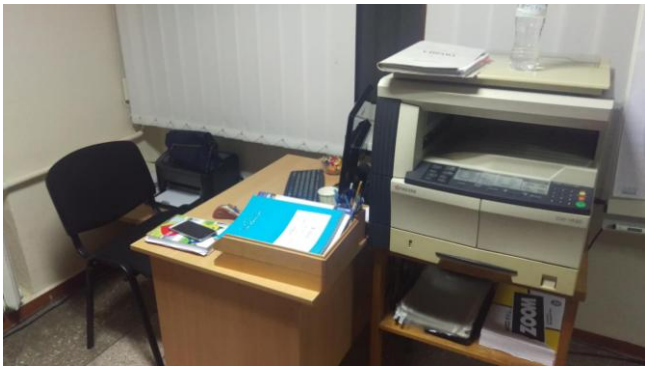

Фото функціональних робочих блоків у приміщенні ЮК "Захист" ННІ №1 НАВС
Зараховано 3 бали з 3 можливих.

4.2. Умови приміщення для навчального процесу

За погодженням із відділом організації і координації освітнього процесу юридична клініка може проводити навчання та інші заходи в рамках своєї діяльності у залі педагогічної майстерності. В цьому приміщенні була проведена, наприклад, презентація результатів моніторингу 09.11.2018 року. Окрім того, зі співробітниками відділу ад'юнктури який знаходиться біля адміністративного приміщення ЮК "Захист" на 9 поверсі центрального корпусу НАВС, - для потреб клініки також може надаватися тренінгові приміщення цього відділу за формального погодження його керівників.

Також, в період, коли юридична клініка знаходилася в іншому корпусі академії за адресою Народного ополчення, 9 у м. Києві – за нею на постійній основі була закріплена аудиторія №141, де проводилися різноманітні заходи. Підтвердженням цьому є численні фото заходів, інформація про які розміщена, в тому числі, й а сайті ННІ №1 та зберігається в друкованій формі у керівника ЮК. Ці матеріали були надані моніторам для ознайомлення.

Фото зали педагогічної майстерності, як використовується ЮК "Захист" ННІ №1 НАВС для проведення навчальних занять та інших заходів
Зараховано 1 бал.

4.3. Приміщення юридичної клініки з позиції забезпечення конфіденційності здійснення прийому клієнтів з метою надання безоплатної правової допомоги

Приміщення, де ведеться прийом клієнтів, має кілька кімнат. Дві з них можуть використовуватися для цілей прийому. Факт можливості використання цих приміщень для прийому громадян в юрклініці підтвердили один із

проректорів академії, керівник ЮК та консультанти, а також співробітники інших відділів, зокрема – приймальної комісії, поруч з якою знаходяться ці приміщення – в ході особистого спілкування із учасниками моніторингової групи. Таким чином, у юридичній клініці забезпечена можливість здійснення прийому клієнтів із дотриманням конфіденційності.

Фото приміщень для прийому громадян у ЮК "Захист" ННІ№1 НАВС

(верхні фото – приміщення №1; Фото зліва – приміщення,де також може здійснюватися прийом за потреби)

Зараховано 1 бал

4.4.1. Забезпеченість комп'ютерною та іншою технікою, яка дозволяє працювати з мережею Інтернет або правовими базами даних

Юридична клініка забезпечена чотирма комп'ютерами. Це дозволяє працювати з мережею Інтернет та відкритими і оновлюваними правовими базами даних, наприклад: http://zakon.rada.gov.ua/laws.

Зараховано 1 бал

4.4.2. Доступ до мережі Інтернет та правових баз даних

У приміщенні юридичної клініки є можливість під'єднатися до факультетської мережі Wi-Fi. Однак, у приміщенні, де зазвичай здійснюється прийом – такого доступу немає.

Рекомендація:

забезпечити безкоштовний та безперебійний доступ до мережі Інтернет в аудиторії, де здійснюється прийом громадян консультантами та співробітниками юридичної клініки.

Зараховано 1 бал

4.4.3. Юридична клініка забезпечена мультифункціональним пристроєм для друку й копіювання документів та двома принтерами.

Ксерокопіювальна техніка ЮК "Захист" ННІ №1 НАВС

Зараховано 2 бали з 2 можливих

4.5. Із змісту досліджених документів, а також з пояснень керівника юридичної клініки встановлено, що академія повністю забезпечує юридичну клініку витратними матеріалами. Канцелярське обладнання та інші матеріали також забезпечені за рахунок закладу освіти.

Зараховано 1 бал

4.6. БОНУСНИЙ ПОКАЗНИК. Доступність та зручність для людей, зокрема - з малою мобільністю

Юридична клініка "Захист" НАВС здійснює прийом громадян на першому поверсі центрального корпусу академії. Як видно із зображення, вхід до приміщенням додатково обладнаний суцільною під'їзною конструкцією. Разом з тим, кут нахилу конструкції досить гострий, також – вона має кафельне покриття , що може бути досить слизьким під час природних опадів, також – відсутні перила. Таким чином, для людини із візком – такий під'їзд може бути зручнішим, аніж підйом східцями, але для людини, яка пересувається за допомогою візка – навряд чи. У самому приміщенні, де здійснюється прийом – достатньо просторо для зручного прийому різних категорій людей.

Вхід до приміщення, де здійснюється прийом юридичною клінікою "Захист" НАВС

Рекомендація:

Розглянути можливість встановлення пандусу при вході до юридичної клініки, а також здійснити інші облаштування, які відповідатимуть вимогам ДБН В.2.2-17:2006 "Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення"

5. Інформаційне забезпечення юридичної клініки

5.1.1. Юридична клініка видима у ЗВО (навчально-науковому інституті)

Біля входу до приміщення, де здійснюється прийом клієнтів ЮК, розміщена інформативна та захищена від псування вивіска про юридичну клініку.

Наявність візуального зазначення про юридичну клініку

Табличка при вході до приміщення, де здійснюється прийом громадян у ЮК "Захист" ННІ №1 НАВС

Рекомендація:

додати на зовнішній табличці короткий опис послуг, які надає ЮК та графік її роботи

Зараховано 1 бал

5.1.2. Додаткові вказівники напрямку до юридичної клініки відсутні.

Рекомендація:

розмістити додаткові, захищені від псування, вказівники напрямку до юридичної клініки ззовні та всередині корпусу Навчального-наукового інституту №1. Альтернативно, можна використовувати мобільні стенди (банери), які можна розміщувати неподалік від входу до ЮК в денний час.

Бали не зараховано

5.2. Оприлюднення на зовнішніх ресурсах.

Оголошення про діяльність та послуги юридичної клініки розміщені у приміщеннях місцевого УПСЗН, Солом'янській районній організації ветеранів м. Києва. Окрім того, інформація про юрклініку розміщена на сайті Асоціації юридичних клінік України.

Наявність інформації про юридичну клініку в зовнішніх ресурсах

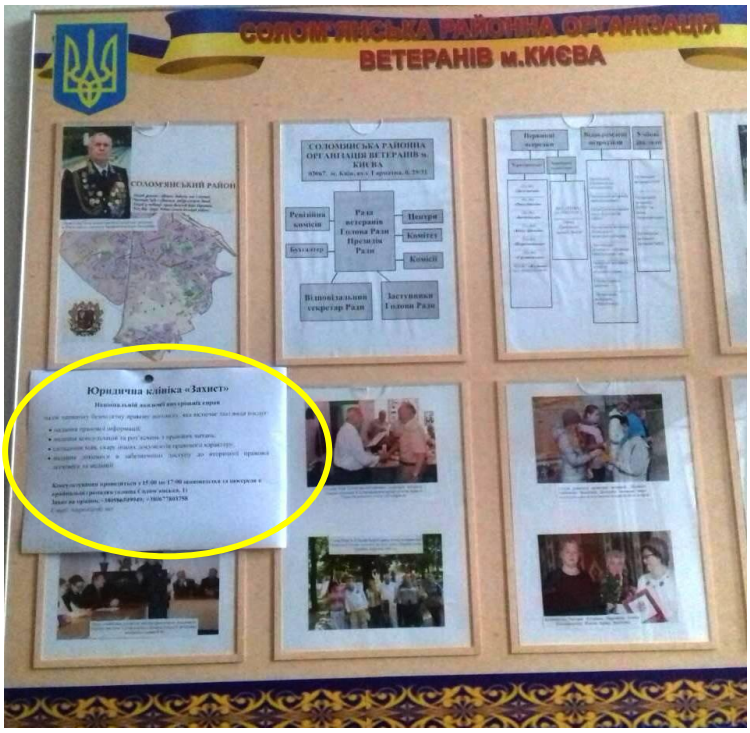

Фото про роботу ЮК у приміщенні Солом'янської районної організації ветеранів м. києва

Фото про роботу ЮК у приміщенні УСПЗН Солом'янського району м. Києва

Зараховано 1 бал

5.3. Автономні джерела інформування про свою діяльність та зв'язку з нею

5.3.1. Юридична клініка має постійну корпоративну неперсоналізовану електронну пошту navs.zahyst.legalclinic@gmail.com.

Зараховано 1 бал

5.3.2. Інформація про послуги юридичної клініки розміщена на сторінці ЮК у мережі Facebook. Монітори з приємністю відзначають, що юрклініка

також має власну сторінку на сайті Навчально-наукового інституту №1 НАВС України. Сторінка включає в себе 7 розділів: загальні відомості; графіки та план роботи юридичної клініки; склад юридичної клініки; викладачі-консультанти ЮК; звіти ЮК; контакти; нормативно-правова база. Інформація розділу постійно оновлюється. Таким чином, інформація є досить вичерпною та актуальною для потенційної цільової аудиторії ЮК.

Рекомендація:

розглянути можливість додавання підрозділу основних подій ЮК і оновлювати його з певною періодичністю, наприклад, 1 раз на місяць, квартал тощо.

Зараховано 1 бал

5.3.3. Юридична клініка має власний мобільний номер телефону. Проте керівник сам оплачує послуги мобільного зв'язку.

Рекомендація:

Академії слід забезпечити оплату засобу та постійної можливості телефонного зв'язку з юридичною клінікою. Обслуговування такого номеру не повинно бути надто обтяжливим для університету, разом з тим - це значно розвантажить працівників юридичної клініки та покращить зв'язок з нею для потенційних клієнтів.

Зараховано 1 бал

5.4. У приміщенні юридичної клініки, в якому здійснюється прийом клієнтів, розміщена інформація про графік прийом, послуги, які надає юрклініка та інформація про умови надання таких послуг.

Зараховано 1 бал.

Рекомендація. Візуально помітно, що комплекс інформації про роботу юридичної клініки може бути більший, адже стенд заповнений менш як наполовину.

6. БОНУСНИЙ ПОКАЗНИК. Інтегрованість у місцеві спільноти, які впроваджують права людини

Юридична клініка “Захист” ННІ №1 НАВС активно співпрацює із Центром сім’ї Солом’янської районної в місті Києві державної адміністрації; Четвертим київським місцевим центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги; громадською правозахисною організацією “Київ мрії” та Amnesty International. Така співпраця проявляється як у пере направленні клієнтів (зокрема із Центру сім’ї), так і у проведенні або взаємній участі у правопросвітніх та правозахисних заходах, акціях.

Рекомендація. З метою моніторингу інтенсивності перенаправлень клієнтів від центрів БВПД та інших партнерів, рекомендується доповнити реєстраційну анкету для клієнтів графою “Як ви дізналися про юридичну клініку?”. Також доцільно розглянути можливість розширення кола партнерів, в тому числі й правозахисних організацій, як зазначено, наприклад, у п.1 цього Розділу.

Загальна кількість балів за напрямом: 26

ІІ. ВКЛЮЧЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІЧНОЇ ОСВІТИ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

1. Навчальний курс юридичної клінічної освіти

1.1. Дослідження навчального плану НАВС, спілкування з керівником ЮК, представником адміністрації університету показали, що окремий курс із юридичної клінічної освіти в даному закладі не передбачений. Складність інтеграції окремого курсу у навчальний план курсантів академії ускладнюється специфікою професійної спрямованості майбутніх цього ЗВО. Наразі, в рамках інших дисциплін, які викладаються для курсантів НАВС, можна знайти окремі теми, які передбачені п.3.1.4. Стандартів діяльності АЮКУ (наприклад - аналіз фактів та вироблення позиції у справі, складання проектів процесуальних документів, психологічні особливості спілкування з різними категоріями осіб та ін.). Тим не менше, цієї кількості тем недостатньо, щоб зарахувати принаймні якусь кількість балів за цим показником.

Рекомендації:

після тривалого обговорення серед учасників спільноти юридичних клінік України та представників закладів вищої освіти, на З'їзді юридичних клінік України у 2014 році було затверджено Стандарти діяльності АЮКУ. Третій Розділ цих Стандартів комплексно врегульовує питання викладання навчального курсу "Основи юридичної клінічної практики" для здобувачів вищої правничої освіти. Згідно п.3.1.3. – така дисципліна може бути вибіркової. Навальний курс передбачає 3 змістових модулі:

Модуль 1. Загальні положення, етика і організація діяльності ЮК:

- ***Юридичні клініки: історія становлення та розвитку, їх мета і завдання.***
- ***Правове регулювання діяльності юридичних клінік та надання ними безоплатної правової допомоги в Україні.***
- ***Організаційна та управлінська модель юридичної клініки.***
- ***Діловодство та документування у юридичній клініці.***
- ***Професійна етика та корпоративна культура в діяльності юридичної клініки.***

Модуль 2. Юридичне консультування у діяльності ЮК:

- ***Психологічні особливості роботи з клієнтом у юридичних клініках.***
- ***Особливості проведення інтерв'ювання клієнта.***
- ***Аналіз справи та вироблення позиції у справі.***
- ***Консультування клієнта.***
- ***Складання правових експертних висновків та проектів процесуальних та інших документів.***
- ***Альтернативні способи вирішення правових спорів.***
- ***Представництво інтересів клієнта у суді, у органах державної влади та місцевого самоврядування, підприємствах, установах і організаціях.***

Модуль 3. Правопросвітня робота та інші напрями діяльності юридичних клінік.

- ***Зміст і форми правопросвітньої роботи юридичних клінік***
- ***Підготовка та проведення юридичною клінікою інтерактивних правопросвітніх занять за програмою "Практичне право"***
- ***Розгляд в юридичній клініці справ, що мають суспільний інтерес.***
- ***Підготовка юридичною клінікою звернень до Європейського суду з прав людини.***
- ***Інші теми роботи спеціалізованої юридичної клініки (з біженцями, з пацієнтами, із засудженими тощо).***

Рекомендований обсяг навчальної дисципліни – 2-3 кредити.

Разом з тим, метою закріплення цих модулів у Стандартах є не стільки впровадження курсу як такого, скільки – фактичне отримання здобувачами вищої правничої освіти (студентами чи курсантами) знань та навичок, на які спрямований цей курс.[2] Таким чином, означеної мети можна досягнути за рахунок інтеграції окремих тем в рамки вивчення тих дисциплін, які вже включені до навчального плану курсантів, н-ад: юридична деонтологія, психологія, теми, які пов'язані із питаннями спілкування правоохоронців із населенням, процесуальні дисципліни тощо.

Зараховано 0 балів з 3 можливих

2. Викладання курсу юридичної клінічної освіти.

2.1. Оскільки навчальний курс юридичної клінічної освіти в НАВС не передбачений, відповідно він і не викладається.

Рекомендація:

залучати до викладання тем (модулів) означеного вище навчального курсу "Основи юридичної клінічної практики" – в тому числі, якщо такі теми (модулі) викладатимуться в рамках інших дисциплін – викладачів-кураторів, які безпосередньо залучені до роботи юридичної клініки. Це забезпечить більшу практичну спрямованість та змістовність навчання запропонованим темам.

Бал не зараховано

2.2. Компетентність викладання курсу юридичної клінічної освіти

Оскільки курс не викладається, то оцінити компетентність за цим критерієм є неможливим.

Бал не зараховано

[2] Відповідно до п.3.1.2. Стандартів, метою навчальної дисципліни "Основи юридичної клінічної практики" є набуття студентами-правниками навичок організації та надання правової допомоги населенню, організації та проведення правопросвітньої діяльності та інших професійних навичок.

БОНУСНИЙ ПОКАЗНИК. Заняття юридичної клінічної освіти засновані / не засновані на інтерактивних методах навчання

Хоча курс юридичної клінічної освіти не викладається, керівник та викладачі-куратори юридичної клініки “Захист” щосереди о 14:30 год. проводять тренінгові навчальні заходи для курсантів. Такі заходи проводяться із застосуванням різних інтерактивних методик: мозкового штурму, роботи в малих групах, групових дискусій, рольових ігор та моделювання та ін.

БОНУСНИЙ ПОКАЗНИК. Юридична клініка проводить / не проводить додаткові навчальні заходи для своїх студентів. Оцінюється систематичність, різноманітність, практична орієнтованість таких занять.

Як зазначалося, заняття із консультантами ЮК проводяться щотижня. Підтвердженням цьому є регулярні публікації на сайті ННІ№1, а також розповіді самих учасників юрклініки. Під час цих заходів викладаються окремі теми курсу юридичної клінічної освіти: консультування в юридичній клініці, особливості надання первинної правової допомоги та ін. – тож підбір тем є достатньо різноманітним та орієнтований на тренування практичних навиків студентів.

Учасники моніторингової групи побували на одному з таких тренінгів на тему інтерв’ювання клієнтів.

Фото тренінгу з інтерв’ювання клієнтів, який відвідали члени моніторингової групи 07.11.2018 р.

Монітори відзначили активність студентів-консультантів під час тренінгу, а також – позитивну практику обміну досвідом між студентами, які мають брали участь у Всеукраїнській олімпіаді юридичних клінік з консультування клієнтів зі своїми молодшими колегами, аналіз роботи останніх.

Окрім того, моніторинг показав, що студенти юридичної клініки беруть активну участь у різноманітних заходах на правову тематику, які організовуються НАВС, органами місцевого самоврядування та виконавчої влади.

3. Практика на базі юридичної клініки

3.1. Аналіз внутрішніх положень НАВС щодо проходження практики показав, що можливість проходження практики на базі Юридичної клініки не передбачена.

Рекомендація:

монітори з розумінням ставляться до особливостей навчального плану закладів освіти системи внутрішніх справ та, зокрема його практичної частини, яка – в тому числі, передбачає підготовку курсантів навчально-наукового інституту №1 НАВС.

Разом з тим, пропонується розглянути можливість оновлення методичних рекомендацій для практики курсантів, доповнивши їх, де це доцільно, пунктом щодо проходження практики на базі юридичної клініки або ж часткового зарахування практики за роботу в ній.

Також, після внесених змін, доцільно здійснювати розподіл курсантів за базами практики, оформлюючи це відповідними Наказами університету або Інституту.

Бал не зараховано

3.2. БОНУСНИЙ ПОКАЗНИК. Юридична клінічна практика

Локальними актами університету не передбачена можливість зарахування клінічної практики як навчальної.

Рекомендація:

розглянути можливість зарахування постійної роботи студентів-консультантів в юридичній клініці як форми академічної практики. Для цього доцільно внести зміни до відповідних локальних актів та розробити спеціальну програму для такого виду практики на базі юридичної клініки.

4. Зарахування навчального навантаження за роботу в юридичній клініці та його облік

Робота в юридичній клініці (участь у наданні юридичних консультацій, у проведенні правопросвітніх занять, проведення додаткових (факультативних) занять в юридичній клініці) не зараховується у навчальне навантаження залучених викладачів-кураторів. Однак у НАВС існує Положення про щорічне оцінювання й встановлення рейтингу діяльності науково-педагогічних працівників, схвалене рішенням Вченої ради 24 квітня 2018 р. Відповідно до додатку 7 Положення робота в юридичних клініках Академії (за навчальний рік) зараховується у кількості 30 балів куратору юридичної клініки та 10 балів викладачу-консультанту. Пункт 4.1 Положення передбачає, що рейтингова інформація використовується для стимулювання науково-педагогічних працівників (при преміюванні, встановленні надбавок, встановленні мінімального обсягу навчального навантаження на навчальний рік, представленні до присвоєння почесних звань, обрання за конкурсом тощо).

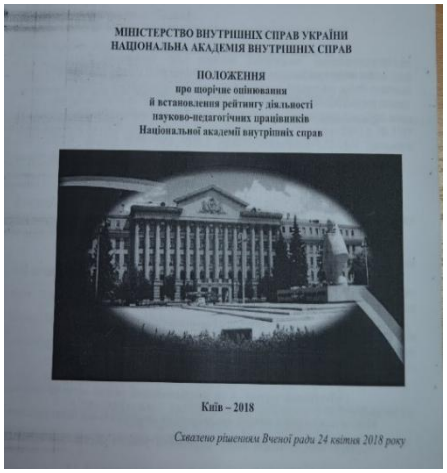

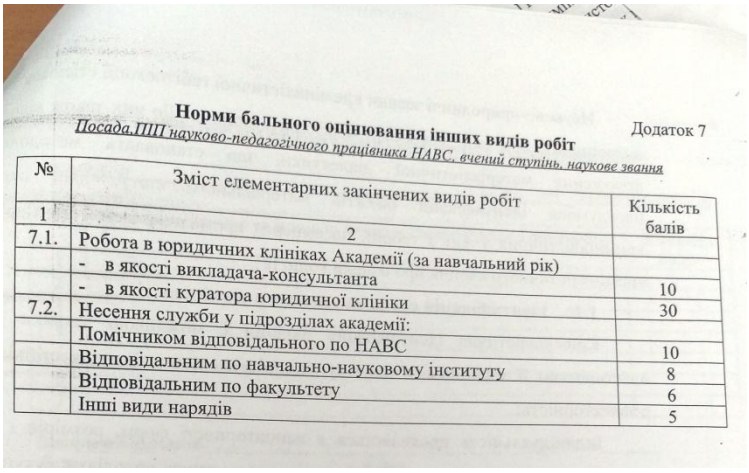

Норми бального оцінювання інших видів робіт Додаток 7

Посада ПІП науково-педагогічного працівника НАВС, вчений ступінь, наукове звання

№	Зміст елементарних закінчених видів робіт	Кількість балів
1	2	
7.1.	Робота в юридичних клініках Академії (за навчальний рік)	
	- в якості викладача-консультанта	
	- в якості куратора юридичної клініки	10
7.2.	Несення служби у підрозділах академії:	30
	Помічником відповідального по НАВС	
	Відповідальним по навчально-науковому інституту	10
	Відповідальним по факультету	8
	Інші види нарядів	6
		5

Витяги із Положення про щорічне оцінювання й встановлення рейтингу діяльності науково-педагогічних працівників, схвалене рішенням Вченої ради НАВС від 24 квітня 2018 р

Отже, можна зробити висновок, що хоча формально до навчального навантаження викладачів-кураторів робота в юридичній клініці не зараховується, така діяльність впливає на рейтинг науково-педагогічного викладача НАВС та стимулювання його діяльності у вигляді преміювання, відзнак і т.п. Крім того, дослідження функціональних обов'язків викладачів-кураторів юридичної клініки свідчить про їх безпосередню залученість до роботи ЮК (п. 2 першого розділу Звіту).

Системний аналіз названих внутрішніх документів НАВС та адміністративно-організаційних, звітних та ін. внутрішніх документів ЮК (журналу обліку юридичних консультацій, журналу проведення правопросвітніх та профорієнтаційних заходів та ін.) свідчить про те, що варто оцінити роботу ЮК за цим критерієм на 2 бали з 4-ьох.

Рекомендації:

1) визначити форми обліку та зарахування роботи у юридичній клініці як навчального навантаження для викладачів. Такий крок зробить юридичну клініку більш ефективною, вагомою на кафедрах факультету, а навчальний процес на кафедрах практично орієнтованим.

2) для таких дій доцільно використовувати можливості самоврядування вишів. Можливо встановлювати ці форми навантаження як в повній формі, так і з встановленням лімітів зарахування навантаження. Наголосимо, таке зарахування навантаження не становитиме неможливих завдань для факультету, проте забезпечить вмотивованість викладачів кафедр співпраці з юридичною клінікою і якість їх роботи.

3) Стандарти діяльності юридичних клінік України містять такі рекомендації щодо норм навчального навантаження науково-педагогічних та інших фахівців у галузі права:

- ***за кожну виконану з їх допомогою юридичну консультацію — дві години консультацій (позааудиторні заняття);***

- ***за кожне проведене з їх методичною допомогою та участю в правопросвітньому занятті — одну годину консультацій (позааудиторні заняття),***
- ***за кожне додаткове навчальне заняття із студентами юридичної клініки — одну годину практичного заняття (аудиторні заняття).***

4) за керування практикою — десять годин навчального навантаження за кожний тиждень практики (позааудиторні заняття).

5) При цьому важливо одночасно встановлювати форми обліку такої діяльності. Рекомендується це завдання покладати на керівника юридичної клініки, який перед навчальним роком може подати план залучення викладачів-кураторів з кафедр університету (факультету), а після завершення частин навчального року – персоналізований звіт, заснований на документації юридичної клініки.

6) Відмітимо, що навантаження за керування практикою в юридичній клініці (крім післядипломної освіти) зараховується не працівникам юридичної клініки, а іншим викладачам факультету. Рекомендуємо при плануванні та обліку навчального навантаження за керування практикою в юридичній клініці розглядати представників юридичної клініки як одночасно представників навчального закладу та бази практики.

Зараховано 2 бали з 4 можливих

Загальна кількість балів за напрямом: 2

ІІІ. ЮРИДИЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ В ЮРИДИЧНІЙ КЛІНІЦІ

1. Систематичність юридичного консультування в юридичній клініці

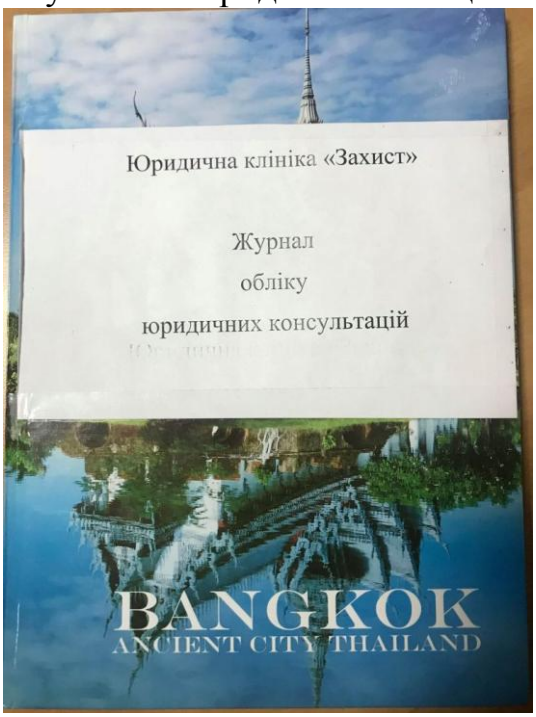

Підтвердження факту надання юридичних консультацій було виявлено шляхом дослідження 2-х журналів реєстрації звернень громадян (за осінній семестр 2016-2017 н.р. та осінній семестр 2018-2019 рік).

Аналіз цих матеріалів говорить про те, що протягом 2017 р. і першої половини 2018 р. фактів надання консультацій не виявлено. Таким чином, можна стверджувати про те, що юридичні консультації в юридичній клініці надаються нерегулярно.

Рекомендація: здійснювати облік юридичних консультацій постійно і системно.

Зараховано 1 бал з 3 можливих

2. Документальне забезпечення діяльності юридичної клініки з юридичного консультування.

2.1.Журнал обліку консультацій не вівся системно до вересня 2018 року. Однак – новий журнал заповнюється регулярно, записи у ньому відповідають матеріалам звернень. Журнал прошитий і має на останній сторінці штамп, в якому буде записано кількість сторінок при здаванні його до архіву - це мінімізує ризик виривання сторінок, можливих підробок чи підчисток в записах, в тому числі й по закінченню журналу.

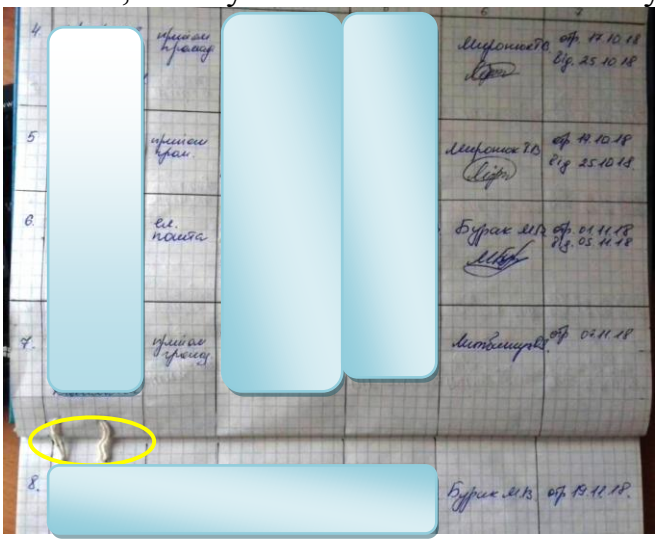

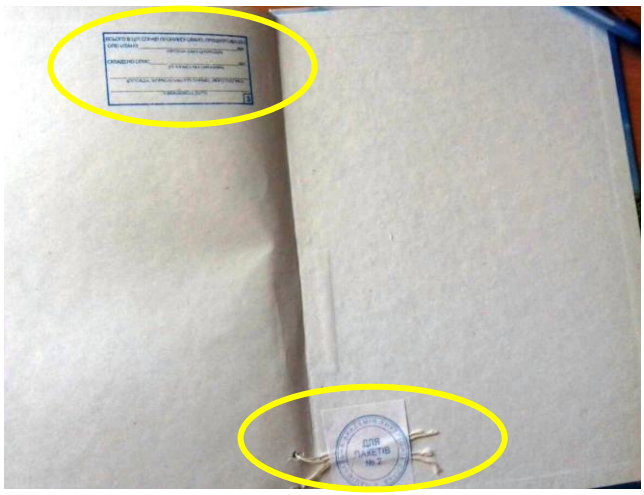

Фото розгортки журналу обліку надання правової допомоги в ЮК “Захист” ННІ№1 НАВС із відображенням факту його прошивання

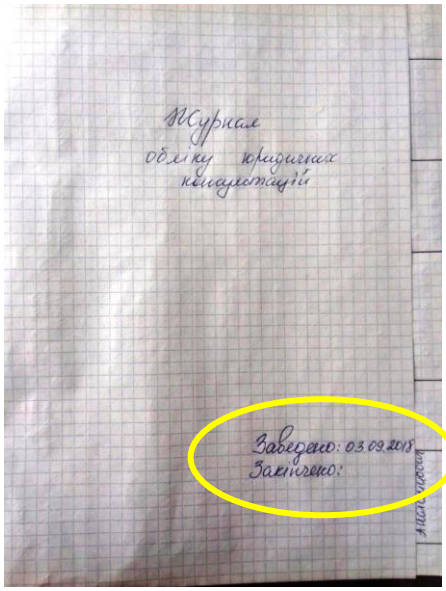

Рекомендація: продовжувати вести регулярний та зрозумілий облік консультацій.

Бали не зараховані

2.2. Ведення архіву завершених справ.

Аналіз архіву завершених справ дає можливість оцінити його як такий, що відповідає підходам Асоціації. Зокрема, по кожному зверненню клієнтів заведено окремий файл, у якому міститься: 1) угода з клієнтом про надання юридичних послуг; 2) звернення від особи про отримання правової допомоги; 3) картка роботи над справою, в якій зазначається суть звернення клієнта, його персональні дані та план роботи над справою; 4) письмова консультація-відповідь на звернення клієнта.

Зараховано 1 бал

2.3. Аналіз архіву справ підтверджує, що юридична клініка практикує надання друкованих консультацій за зверненнями клієнтів.

Зараховано 1 бал

2.4. Погодження консультацій з викладачами-кураторами

Усі наявні в архіві консультації погоджені викладачами-кураторами.

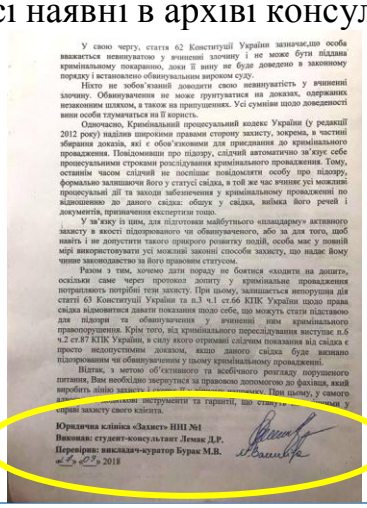

У свою чергу, стаття 62 Конституції України зазначає,що особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду.

Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину. Обвинувачення не може грунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь.

Одночасно, Кримінальний процесуальний кодекс України (у редакції 2012 року) наділив широкими правами сторону захисту, зокрема, в частині збирання доказів, які є обов'язковими для приєднання до кримінального провадження. Повідомивши про підозру, слідчий автоматично зв'язує себе процесуальними строками розслідування кримінального провадження. Тому, останнім часом слідчий не поспішає повідомляти особу про підозру, формально залишаючи його у статусі свідка, в той же час вчиняє усі можливі процесуальні дії та заходи забезпечення у кримінальному провадженні по відношенню до даного свідка: обшук у свідка, виїмка його речей і документів, призначення експертизи тощо.

У зв'язку із цим, для підготовки майбутнього «плацдарму» активного захисту в якості підозрюваного чи обвинуваченого, або за для того, щоб навіть і не допустити такого прикрого розвитку подій, особа має у повній мірі використовувати усі можливі законні способи захисту, що надає йому чинне законодавство за його правовим статусом.

Разом з тим, хочемо дати пораду не боятися «ходити на допит», оскільки саме через протокол допиту у кримінальне провадження потрапляють потрібні тези захисту. При цьому, залишається непорушна дія статті 63 Конституції України та п.3 ч.1 ст.66 КПК України щодо права свідка відмовитися давати показання щодо себе, що можуть стати підставою для підозри та обвинувачення у вчиненні ним кримінального правопорушення. Крім того, від кримінального переслідування виступає п.6 ч.2 ст.87 КПК України, в силу якого отримані слідчим показання від свідка є просто недопустимим доказом, якщо даного свідка буде визнано підозрюваним чи обвинуваченим у цьому кримінальному провадженні.

Відтак, з метою об'єктивного та всебічного розгляду порушеного питання, Вам необхідно звернутися за правовою допомогою до фахівця, який виробить лінію захисту і [illegible] При цьому, у самого [illegible] інструменти та гарантії, що ставуть [illegible] у справі захисту свого клієнта.

Юридична клініка «Захист» ННІ №1
Виконав: студент-консультант Лемак Д.Р.
Перевірив: викладач-куратор Бурак М.В.
«14» 09 2018

Приклад погодженої викладачем-куратором консультації

Зараховано 1 бал

2.5. Відповідність кількості справ анкетним даним.

У анкеті юридичної клініки за 2016 рік заявлено 64 факти надання правничої допомоги різних форм. Аналіз документації з надання консультацій за цей період, на жаль, не підтвердив відповідність цих даних фактично наданим консультаціям.

Рекомендація: налагодити системний та точний облік справ. Звернути увагу на те, що дані для реєстру Асоціації юридичних клінік подаються за повний календарний рік перед наданням інформації (н-ад, якщо інформація надається у листопаді 2018 року, то відображаються дані за січень-грудень 2017 року).

Бал не зараховано

2.6. БОНУСНИЙ ПОКАЗНИК. Розрізнення у облікових документах різних форм правової допомоги.

У документах обліку консультацій Юридичної клініки "Захист" ННІ№1 НАВС не розрізняються такі форми правової допомоги, як правова інформація та правова консультація. Разом з тим, зі змісту друкованих консультацій можна зробити висновок про характер наданої правової допомоги.

Рекомендація: доповнити пункт щодо розрізнення наданої правової інформації та консультації у бланках реєстрації справ та журналі обліку наданих консультацій.

2.7. БОНУСНИЙ ПОКАЗНИК. Безпосередній захист прав клієнтів.

Юридична клініка не практикує форми безпосереднього захисту інтересів клієнтів, ані в адміністративному, ані в судовому порядку, оскільки такий захист спричинятиме конфлікт інтересів для курсантів, які є учасниками юридичної клініки.

3. Якість юридичного консультування у юридичній клініці

3.1. БОНУСНИЙ ПОКАЗНИК. Аналіз письмових консультацій, з якими ознайомилися монітори, показав, що їх зміст є логічним, містить доступне роз'яснення норм законодавства та способів захисту прав або дій у ситуаціях, з якими зверталися клієнти. Монітори оцінили консультації як такі, що надані на якісному рівні.

Також, якість правової допомоги, яку заявники отримують в юридичній клініці, підтвердили під час презентації результатів моніторингу і партнери – зокрема з Центру сім'ї, з якими співпрацює юридична клініка і які перенаправляють до неї клієнтів та потім з'ясовують у них думку щодо якості наданих послуг.

3.2. БОНУСНИЙ ПОКАЗНИК. Дотримання рекомендованих процедур інтерв'ювання та консультування.

Аналіз модельованого прийому громадян який монітори спостерігали під час візиту, дає підстави зробити висновок про те, що в цілому процедури інтерв'ювання та консультування клієнтів відповідають Стандартам.

Загальна кількість балів за напрямом: 4

IV. ПРАВОПРОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ В ЮРИДИЧНІЙ КЛІНІЦІ

1. Систематичність правопросвітньої роботи юридичної клініки

Аналіз матеріалів юридичної клініки “Захист” ННІ№1 НАВС та публікацій про проведені правопросвітні заходи свідчить про надзвичайну активність та достатню різноманітність у реалізації цього напрямку. У 2017-2018 навчальному році заходи проводилися щомісячно, за винятком періоду літніх канікул.

Юридична клініка проводить класичні уроки з Практичного права (правові лекторії) для школярів м. Києва, долучається до заходів Міністерства юстиції, в тому числі й до програми “Я МАЮ ПРАВО” та інших органів виконавчої влади. Також, консультанти юрклініки розробляють та розповсюджують інформаційні правопросвітні матеріали.

Приклади інформаційних правопросвітніх матеріалів, які розробляють консультанти ЮК “Захист” ННІ№1 НАВС

При цьому, такі заходи проводяться не лише для зовнішньої від академії аудиторії, але й для курсантів з інших підрозділів академії (наприклад, брейн-ринг “Знавці кримінології та кримінально-виконавчого права”). Загалом, за попередній перед моніторингом рік, юридична клініка провела більше 60 правопросвітніх заходів.

Разом з тим, існує можливість пожвавлення дистанційних форм правопросвітньої роботи з населенням.

Рекомендація: розглянути можливість запровадження (активізації) таких форм дистанційної правопросвітньої роботи з цільовими групами, як: розміщення консультацій на електронних та друкованих інформаційних

ресурсах академії, юрклініки, АЮКУ, партнерів або місцевих ЗМІ; періодичні правопросвітні виступи на радіо або телебаченні; запис та поширення відеоблогів або роликів із соціальних питань тощо.

Зараховано 3 бали з 3 можливих

2. Документальне забезпечення правопросвітньої роботи юридичної клініки.

2.1. Документація юридичної клініки про заходи безпосередньої роботи з аудиторією.

Інформація про переважну більшість заходів, які проводить юридична клініка, обліковується у формі публікацій у новинній рубриці сайту Національної академії внутрішніх справ, що є безперечно позитивною та досить унікальною практикою серед юридичних клінік України. Частина цих публікацій також відображені на сторінці юридичної клініки "Захист" у мережі Facebook. Також, з вересня 2017 року в юридичній клініці ведеться журнал правопросвітньої та профорієнтаційної роботи.

Разом з тим, за вимогами цього індикатору, необхідно було підтвердити відповідність даних, зазначених в анкеті юридичної клініки за 2016 рік даним обліку правопросвітніх заходів – як безпосередньої, та і дистанційної форм роботи з аудиторією. Такого підтвердження моніторам, на жаль, знайти не вдалося, а тому бал за даним індикатором не може бути зарахований.

Рекомендації:

1) оптимізувати облік правопросвітніх заходів юридичної клініки, в якому відображати інформацію про дату, зміст та форму заходу. Доцільно вести окремий журнал для профорієнтаційних заходів з метою уникнення "змішування" профорієнтаційних заходів із правопросвітніми;

2) розміщувати інформацію про проведені заходи також на інших інформаційних ресурсах юридичної клініки (наприклад – сторінці у мережі Facebook) та у рубриці новин юридичних клінік на сайті АЮКУ. Це значно сприятиме популяризації діяльності юридичної клініки.

Бали не зараховано

3. Якість організації заходів правової просвіти юридичної клініки

3.1. Підтвердження контролю та допомоги викладачем студентам у підготовці методичних матеріалів та проведенні заходу.

Розроблені консультантами плани та зміст занять погоджуються керівником або викладачами-кураторами юридичної клініки.

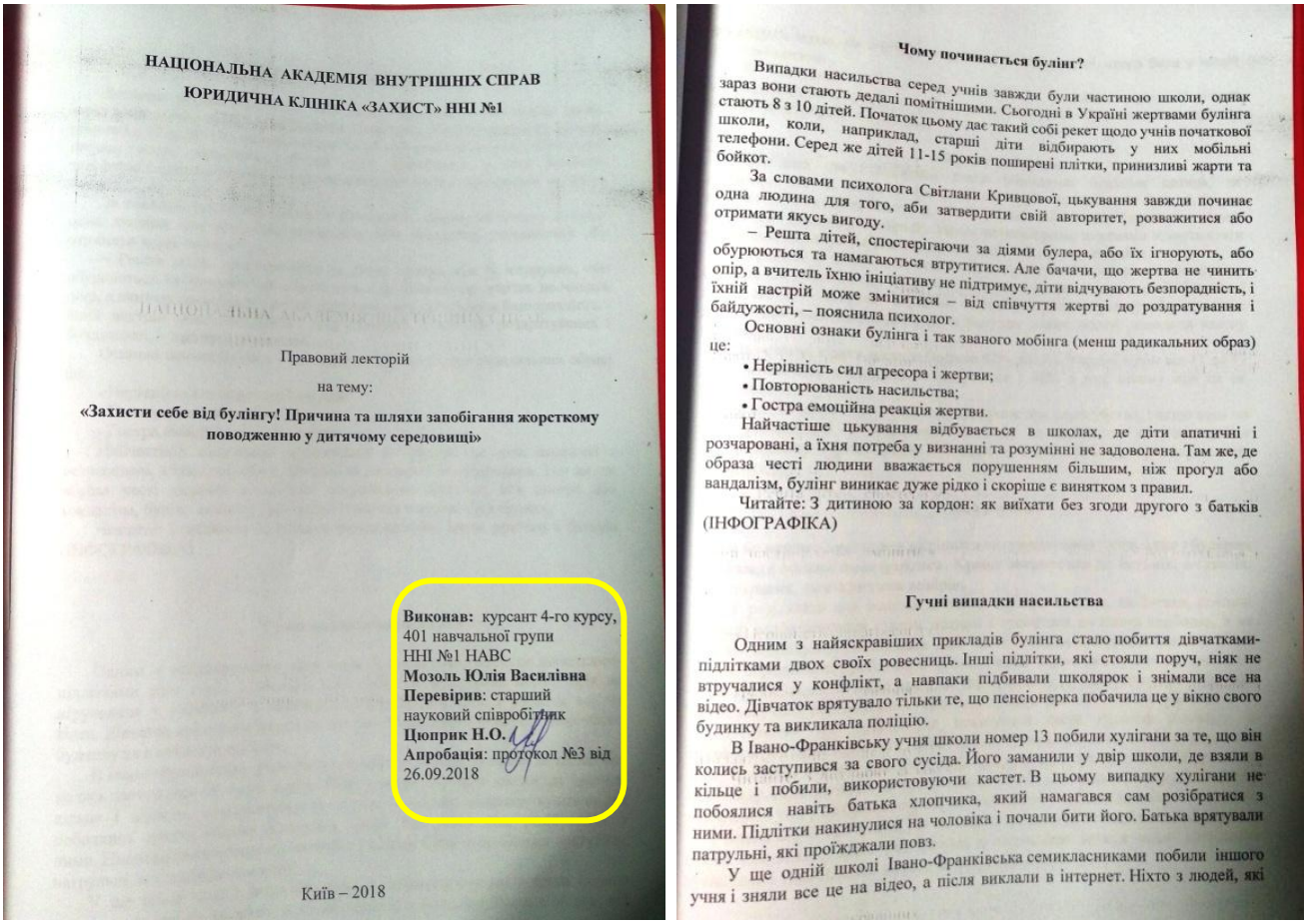

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ЮРИДИЧНА КЛІНІКА «ЗАХИСТ» ННІ №1

Правовий лекторій

на тему:

«Захисти себе від булінгу! Причина та шляхи запобігання жорсткому поводженню у дитячому середовищі»

Виконав: курсант 4-го курсу, 401 навчальної групи ННІ №1 НАВС **Мозоль Юлія Василівна**
Перевірив: старший науковий співробітник **Цюприк Н.О.**
Апробація: протокол №3 від 26.09.2018

Київ – 2018

Чому починається булінг?

Випадки насильства серед учнів завжди були частиною школи, однак зараз вони стають дедалі помітнішими. Сьогодні в Україні жертвами булінга стають 8 з 10 дітей. Початок цьому дає такий собі рекет щодо учнів початкової школи, коли, наприклад, старші діти відбирають у них мобільні телефони. Серед же дітей 11-15 років поширені плітки, принизливі жарти та бойкот.

За словами психолога Світлани Кривцової, цькування завжди починає одна людина для того, аби затвердити свій авторитет, розважитися або отримати якусь вигоду.

– Решта дітей, спостерігаючи за діями булера, або їх ігнорують, або обурюються та намагаються втрутитися. Але бачачи, що жертва не чинить опір, а вчитель їхню ініціативу не підтримує, діти відчувають безпорадність, і їхній настрій може змінитися – від співчуття жертві до роздратування і байдужості, – пояснила психолог.

Основні ознаки булінга і так званого мобінга (менш радикальних образ) це:

- Нерівність сил агресора і жертви;
- Повторюваність насильства;
- Гостра емоційна реакція жертви.

Найчастіше цькування відбувається в школах, де діти апатичні і розчаровані, а їхня потреба у визнанні та розумінні не задоволена. Там же, де образа честі людини вважається порушенням більшим, ніж прогул або вандалізм, булінг виникає дуже рідко і скоріше є винятком з правил.

Читайте: З дитиною за кордон: як виїхати без згоди другого з батьків (ІНФОГРАФІКА)

Гучні випадки насильства

Одним з найяскравіших прикладів булінга стало побиття дівчатками-підлітками двох своїх ровесниць. Інші підлітки, які стояли поруч, ніяк не втручалися у конфлікт, а навпаки підбивали школярок і знімали все на відео. Дівчаток врятувало тільки те, що пенсіонерка побачила це у вікно свого будинку та викликала поліцію.

В Івано-Франківську учня школи номер 13 побили хулігани за те, що він колись заступився за свого сусіда. Його заманили у двір школи, де взяли в кільце і побили, використовуючи кастет. В цьому випадку хулігани не побоялися навіть батька хлопчика, який намагався сам розібратися з ними. Підлітки накинулися на чоловіка і почали бити його. Батька врятували патрульні, які проїжджали повз.

У ще одній школі Івано-Франківська семикласниками побили іншого учня і зняли все це на відео, а після виклали в інтернет. Ніхто з людей, які

Фото одного із погоджених в ЮК "Захист" ННІ№1 НАВС правопросвітнього заняття

Зараховано 1 бал

3.2. Підтвердження механізму забезпечення компетентності членів юридичної клініки, які проводять заняття

Як вбачається із п.1 Порядку денного, відображеного у Протоколі №7 від 08 листопада 2018 року (фото наведене у п.3.2.2. цього Розділу Звіту нижче) – юридична клініка проводить спеціалізовані тренінги для своїх консультантів на теми застосування інтерактивних методик та роботи з різними цільовими аудиторіями. Також факт щорічного проведення таких занять підтвердили консультанти юрклініки.

Зараховано 1 бал

3.2.2. Існування механізму апробації занять перед кожною новою темою кожною групою студентів, які проводять такі заняття (може визначатися шляхом спілкування з студентами поза розумним сумнівом)

В юридичній клініці "Захист" розроблений та діє механізм апробації правопросвітніх занять, який полягає у обговорені, коригуванні та погодженні плану та змісту заходу, запропонованих консультантами - з керівником та викладачами-кураторами юридичної клініки. Результати таких обговорень відображаються у спеціальних протоколах.

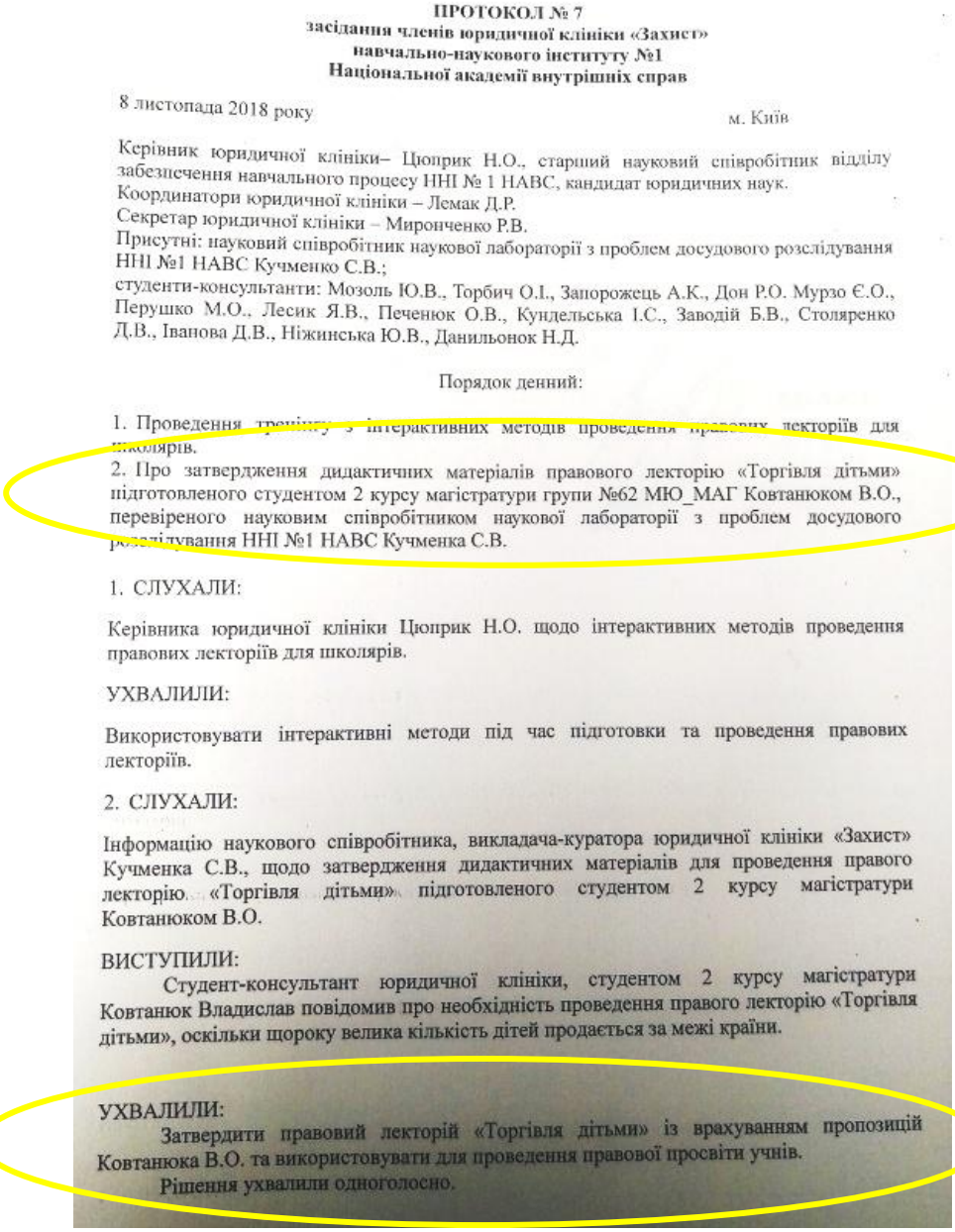

ПРОТОКОЛ № 7
засідання членів юридичної клініки «Захист»
навчально-наукового інституту №1
Національної академії внутрішніх справ

8 листопада 2018 року м. Київ

Керівник юридичної клініки– Цюприк Н.О., старший науковий співробітник відділу забезпечення навчального процесу ННІ № 1 НАВС, кандидат юридичних наук.
Координатори юридичної клініки – Лемак Д.Р.
Секретар юридичної клініки – Мироченко Р.В.
Присутні: науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування ННІ №1 НАВС Кучменко С.В.;
студенти-консультанти: Мозоль Ю.В., Торбич О.І., Запорожець А.К., Дон Р.О. Мурзо Є.О., Перушко М.О., Лесик Я.В., Печенюк О.В., Кундельська І.С., Заводій Б.В., Столяренко Д.В., Іванова Д.В., Ніжинська Ю.В., Данильонок Н.Д.

Порядок денний:

1. Проведення тренінгу з інтерактивних методів проведення правових лекторіїв для школярів.
2. Про затвердження дидактичних матеріалів правового лекторію «Торгівля дітьми» підготовленого студентом 2 курсу магістратури групи №62 МЮ_МАГ Ковтанюком В.О., перевіреного науковим співробітником наукової лабораторії з проблем досудового розслідування ННІ №1 НАВС Кучменка С.В.

1. СЛУХАЛИ:

Керівника юридичної клініки Цюприк Н.О. щодо інтерактивних методів проведення правових лекторіїв для школярів.

УХВАЛИЛИ:

Використовувати інтерактивні методи під час підготовки та проведення правових лекторіїв.

2. СЛУХАЛИ:

Інформацію наукового співробітника, викладача-куратора юридичної клініки «Захист» Кучменка С.В., щодо затвердження дидактичних матеріалів для проведення правого лекторію «Торгівля дітьми» підготовленого студентом 2 курсу магістратури Ковтанюком В.О.

ВИСТУПИЛИ:
Студент-консультант юридичної клініки, студентом 2 курсу магістратури Ковтанюк Владислав повідомив про необхідність проведення правого лекторію «Торгівля дітьми», оскільки щороку велика кількість дітей продається за межі країни.

УХВАЛИЛИ:
Затвердити правовий лекторій «Торгівля дітьми» із врахуванням пропозицій Ковтанюка В.О. та використовувати для проведення правової просвіти учнів.
Рішення ухвалили одноголосно.

Фото Протоколу апробації правопросвітнього заняття "Торгівля дітьми" у юридичній клініці "Захист" ННІ№1 НАВС

Зараховано 1 бал

4. БОНУСНИЙ ПОКАЗНИК. Якість занять правової просвіти юридичної клініки

Учасники моніторингової групи побували на занятті з практичного права для школярів 9-го класу однієї зі столичних загальноосвітніх шкіл на тему: "Юридична відповідальність неповнолітніх". Троє консультантів юридичної клініки "Захист" ННІ №1 проводили урок разом із однією викладачок НАВС.

Під час заняття тренери використовували як медіа-засоби (напр., презентацію та відеоролик), так і інтерактивні методики роботи з аудиторією: мозковий штурм, обговорення. Сценарій заняття передбачав також роботу в малих групах над практичними ситуаціями за темою уроку, однак з об'єктивних технічних причин, цього разу консультанти не встигли провести таку вправу. Разом з тим, на думку моніторів, правопросвітні заходи, які

проводить юридична клініка, є достатньо інтерактивними та практично орієнтованими.

Урок з Практичного права у ЗОШ №318 м. Києва, 9 листопада 2018 року

Загальна кількість балів за напрямом: 6

ЗАГАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

моніторингу якості діяльності юридичної клініки "Захист" Навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ України

Рік моніторингу: 2018

Юридична клініка має такі особливі організаційні риси та здобутки:

1) попри стереотип закритості системи закладів вищої освіти Міністерства внутрішніх справ, юридична клініка досить активно інтегрована не лише у місцеву спільноту м.Києва (у сфері співпраці з місцевими органами, наданні консультацій населенню тощо), але й є однією з найактивніших учасниць заходів Асоціації юридичних клінік України;

2) "візитною карткою" юридичної клініки є напрям правової просвіти населення. Завдяки регулярній співпраці із місцевими органами влади, правозахисними організаціями, школами – юридична клініка "Захист" ННІ№1 НАВС провадить надзвичайно активну правопросвітню діяльність. Інформація про більшість проведених заходів відразу висвітлюється у формі прес-релізів на сайті Національного академії внутрішніх справ;

3) окремо варто відзначити налагоджену та дієву систему якості правопросвітньої роботи – як під час розробки занять консультантами, так і апробації цих занять перед їх фактичним проведенням;

4) студенти-консультанти юридичної клініки є постійними учасниками та призерами Всеукраїнської Олімпіади юридичних клінік України з консультування клієнтів з часу відродження Змагань (2015 року), а також – інших конкурсів, чемпіонатів тощо, і не лише у правовій сфері;

5) юридична клініка має досить хорошу матеріально-технічну базу, яка – за умови її збереження, сприятиме ефективній діяльності юрклініки.

Водночас, моніторинговою групою були відмічені позиції у напрямах організації, навчального процесу, консультування та правопросвітньої діяльності, які можуть бути покращені.